

MAKTABGACHA YOSHDAGI ESHITISHIDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARNI DAKTIL VA IMO-ISHORA NUTQIGA O‘RGATISH TEXNOLOGIYASI

Z. Xalikova

Yo‘nalish: Surdo-tarjimon, surdopedagogika

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni daktil va imo-ishora nutqiga o‘rgatish jarayonining pedagogik texnologiyalari yoritiladi. Daktil va imo-ishora nutqining bolaning kognitiv rivoji, muloqot ko‘nikmalari, ijtimoiy moslashuvi va emotsional barqarorligini shakllantirishdagi o‘rni ilmiy asosda tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar, maktabgacha ta‘lim, daktil nutq, imo-ishora nutqi, kommunikativ rivojlanish.

ASOSIY QISM

Til bolaning tafakkuri, xotirasi va ijtimoiy tajribasini shakllantiruvchi asosiy omildir. Maktabgacha yosh davri eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar uchun nutqiy va kognitiv rivojlanishning eng muhim bosqichi hisoblanadi.

Daktil nutq harflarni barmoqlar orqali ifodalashga asoslanib, bolani yozma va og‘zaki nutqqa tayyorlaydi. Imo-ishora nutqi esa vizual-harakatli, grammatik jihatdan mukammal til tizimidir.

Daktil va imo-ishora nutqiga o‘rgatish jarayoni bosqichma-bosqich amalga oshiriladi: vizual idrokni rivojlantirish, asosiy imo-ishoralarni shakllantirish, daktil belgilarni joriy etish va kommunikativ vaziyatlarni yaratish.

Mazkur texnologiya bolaning emotsional holatini barqarorlashtiradi, ijtimoiy moslashuvini yengillashtiradi va lisoniy deprivatsiyaning oldini oladi.

XULOSA

Daktil va imo-ishora nutqiga asoslangan texnologiya maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning to‘laqonli rivojlanishi uchun muhim pedagogik vosita hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- Marschark M. Educating Deaf Children. Oxford University Press, 2007.
- Mayberry R. I. Language development in deaf children. Oxford Handbook of Deaf Studies, 2008.
- Humphries T. et al. Language access and deaf children. Harm Reduction Journal, 2012.
- Hall W. C. Language deprivation and cognitive development. International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology, 2017.
- Muhammadjonova D. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning sezgi va idrok xususiyatlarining o‘ziga xosligi. Science Promotion, 2023.